

nyor Galvany --- dix: Bels *neps* ---» (Reixac, *Questa*, 9.4); ben probablement hi tenim una imitació de l'ús occità.

Nebot valencià 'fill d'un nebot o d'una neboda' (DFa.).

DERIV.: *Neboder*, -era 'fill d'un nebot o d'una neboda' (Lacav.). *Renebot* 'fill del nebot' (DTo. 1660; JRuyra); pel seu ús en algun punt del Pallars com a 'nét', veg. supra. *Nebodastre*, -astra. *Nebodalla* 'conjunt de nebots', *nebodam* id. (mall.). *Nepotisme*, derivat culte de *nepos*, -tis [Lab. 1888].

Nét, *néta* 'fill d'un fill o d'una filla' [«e don Nuno --- qui és *nét* del comte de Barcelona, serà en esta pau ab nós' (Jaume I, *Cròn.*, cap. 50; també en capítol 51); «só molt ric, e é moltz sers, e mota compaya, e é motz fils e motz *nétz*» (VidesR, 95v2), «e pres per muler la *néta* de Sent Enric» (ib., 266r2); Muntaner, *Cròn.*, cap. 17; 1575 OPou, *TbPu.*: «Lo *nét*, fill de fill o filla: *Nepos*, -otis», «*Néta*: *Neptis*» (pp. 156 i 157) etc.]; *nét* procedeix d'un ll. vg. NEPTUS i aquest de NEPTA, variant vulgar de NEPTIS 'néta', 'neboda', vegeu supra. *Besnét* 'fill o filla del nét' [*CosTort.*, ed. Oliver, p. 285; 1398 Aversó, *Torcim.*, n.º 450; 1575 OPou, *TbPu.*: «Lo *besnet*, fill de nets: *Pronepos*, -tis» (p. 156) etc.], del llatí BIS NEPTA 'néta dues vegades'. *Rebesnet*, -da 'fill del nét o de la néta' [1575, *TbPu.*: «*Rebesneta*: *Abneptis*» (p. 157); 1606 etc. cf. *tresneta* en 1398 Aversó, *Torcim.*, n.º 450]; notem la variant *rebeinét* (mall., men.) 'fill del besnét', i, a més, 'besnét': «succehiria a sos néts y *rebeynets*» (Llabrés, *Est. Canç. Urg.*, p. xv); «--- en Rafel Camps d'Albranca (*rebeinet* de na Paula Vivona --- J. Vivó (1715-1780)» (Camps Mercadal, *Folkl. Men.* 1, p. 199); segons anota *AlcM* per a indicar 'fill del besnét' hom diu més aviat *rebesnetó* a Men. i Mall.; notem que *rebesnét* 'besnét' s'ha usat també a Tortosa (*AlcM*). *Netolí* 'besnét' (DAG.), *neterró* id. [J. Ruyra]. *Netastre*, -a.

¹ *Nepota* apareix en una inscripció llatina d'Espanya (veg. Carnoy, p. 263, que cita de *Bol. Acad. Hist.* xxix, 265); en realitat, com es tracta d'un hapax epigràfic no datat, res no s'oposa a suposar-la una creació analògica, purament romànica o tardana, puix que només és cat. i oc. modern. — ² Figura tres vegades en el mateix document; Russell-Gebbet en una nova transcripció (encara inèdita) dels documents de Pujol llegeix *nobod* en dos casos. — ³ Apareix també en la topònima: *Font de la Naboda* a la Creu de Perves (Pallars), 1957, i *Els Nabots*, nom d'una partida a Formiguera (Capcir), 1959. — ⁴ Es sabut que l'italià sovint emprà el diminutiu *nipoti-* no, -na per a la noció de *nét*, *néta*. — ⁵ La forma NEPTA es documenta en inscripcions llatines del Sud de França (Niedermann, *ASNSL* cxiv, 458); el DECH IV, 226b46, pensa en la possibilitat que NEPTA s'hagi creat partint dels derivats molt fre-

encara que no hi ha manera de dir si signifiquen 'nebot' o 'nét', almenys en molts casos deuen reflectir les accepcions modernes. P. Aebischer, en un estudi recent, «Sur quelques noms de parenté en catalan» (*EstRAramon* XIII, 13-25, esp. 19-21), presenta una sèrie d'exemples: «Guifred, *nepto* suo» 1027, «Fruila *nepto*» 1047, «Poncius, tuum *neto*» 1125; «*neta* mea Senior» 1044, «Sibila *nepta* mea --- et --- Gerald de *nepte* sue» 1205 (aquesta darrera forma essent una llatinització de *nét*); «ego Cheno aut filiis meis aut *neptos* meo» 917; «ego Ansila --- et *nepote* meo Adagero presbiter» 984; «Godmare, *neputo* meo» 1024; «*nepotem* suum nomine Bonifilii Berengarii» 1082, «*nepota* sua Olserga» 1018; «Guisla, *neputa* mea» 1044; «ad *nepota* sua uxore Guilielmus Mironis», «*Nevia nepota* sua» 1082; «ad *nepota* mea Pereta» 1148 etc. — ⁷ Segons Serrano Sanz (*BRAE* XIII, 372) i confirmat per una anàlisi dels fets per Louis Cooper, *El Liber Regum. Estudio Lingüístico* (*AnAFA* 5, p. 137, 1960). — ⁸ Aebischer, *loc. cit.*, p. 21, expressa l'opinió, però no sabem amb quin fonament, que les formes catalanes *nebot*, -da, deuen ser manlles de l'occità. — ⁹ Veg. el *Glossari* d'aquest text (I, 164).

Nebulós, *nebulosament*, *nebulositat*, V. *neula* Nec, V. *negar* i *Necessari*, *necessàriament*, *necesser*, *necessitat*, V. *necessitat*

NECESSITAT, pres del llatí *necessitas*, -atis, 'fatalitat, necessitat', derivat de l'adj. neutre *necesse* 'inevitable, necessari'. □ 1.ª doc.: Llull.

Des d'un principi ja apareixen els diferents matisos que pot incloure aquest mot, tals com 'allò de què hom (o una cosa) no pot passar-se, no pot prescindir', 'mancaça del necessari', 'estretor, penúria', 'estat de perill que exigeix auxili immediat' etc.: «--- volentat és de Déu que hom menuch (=mengi) per satisfer al cors segons ses *necessitats*, e ço qui no és *necessitat* al cors, no és l'ordenament de Déu» (Llull, *Blang.*, NCl. I, 98.27), «per molta *necessitat* que'n occurria» (Pere Cerim., *Cròn.*, cap. 348), «E podem dir que Jesucrist hac *necessitat* o freytura de totes aquelles coses que nós desijam haver habundància» (*Mirall de la Creu*, NCl. I, 115.24; ms. S. xv), «per ço que en lo temps de *necessitat* ajudar no se'n poguessen» (*Tirant*, DAG.), «Los sants nos donen fauor en totes *necessitats*» (OPou, *TbPu.*, 1575, 166), «*Necessitat* o pobresa: *Egestas*, atis, indigentia» (DTo. 1647), «*Necessitat* de cagar: *Urgentis alvi necessitas*» (Lacav. 1696), *ser de necessitat* (Llull), *sens necessitat* (Eiximenis), *de necessitat* 'necessàriament' (Llull), *per necessitat* (DTo.), *tenir necessitat* (S. xvi), *fer de la necessitat virtut* (Lacavalleria).

DERIV.: *Necessitar* 'tenir necessitat' [DTo.; Belv. 1805], *necessitar-se les herbes de St. Joan*, segons DAG. hom diu així a l'Emp. i Mall. del que costa molt d'aconseguir. *Necessitat*, -da 'que manca del necessari' [DTo.]. *Necessitós* [StVicentF, *Quar.*, 323.16; Sor Villena, *Vita Chr.*]. *Necessitant* 'necessari' [forma